

GELOOFSVRAGEN

Vraag het aan Theo

Carine DEVOGELAERE

- Optreden van engelen is amper te onderscheiden van dat van God
- In de engel wordt de Onzichtbare zichtbaar

Engelen zijn populair, getuige daarvan de vele publicaties over het onderwerp. Meestal steunen die boeken en boekjes echter op een vaag religieus begrip over God en zijn wereld. In de christelijke kunst zijn engelen niet weg te denken. Ze verschijnen in alle maten en kleuren op schilderijen en in onze kerken. Dat was niet altijd zo. In de eerste eeuwen van onze jaartelling waren nauwelijks engelen te bespeuren. Pas in de vierde eeuw krijgen ze een aureool, enkele eeuwen later ook vleugels. Die drukken iets uit van hun taak van boodschapper, naar de Griekse godin Nike, die ook vleugels had.

Tijdens de middeleeuwen is er een soort engelenvermenigvuldiging. De gotiek maakt hen meer menselijk – denken we maar aan de glimlachende engel van Reims. De renaissance voert hen ten tonele als liefdesgodjes, de putti.

Omdat de Bijbel een boek is dat bestaat uit vele diverse boeken uit verschillende periodes, vinden we er verschillende voorstellin-

gen van engelen. Het Hebreeuwse woord voor engel is *malak*, wat 'bode' betekent. Om duidelijk te maken dat het gaat over een niet-menselijk wezen wordt gesproken over *malak Jahwe* of *malak elohiem*. Hun optreden is nauwelijks te onderscheiden van dat van God zelf. In een zelfde verhaal worden beide door elkaar gebruikt. Denken we maar aan Mozes en het brandende braambos in Exodus 3.

Ook in het verhaal van de drie engelen op bezoek bij Abraham wisselen enkelvoud en meervoud elkaar af, waardoor wordt aangegeven dat het gaat over God zelf die verschijnt.

Vanaf de terugkeer uit de Babylonische ballingschap komen de engelen los van God en gaan ze een eigen leven leiden. Israël heeft blijkbaar genoeg identiteit opgebouwd om niet langer verleid te worden tot het meergodendom. Engelen zijn duidelijk ondergeschikt aan God. Jahwe wordt voorgesteld als een hemelse koning met een hele hofhouding van engelen.

In de apocalyptische boeken worden hemelse liturgieën beschreven waarin engelen een voornaam rol spelen. Er wordt ook een opsplitsing gemaakt tussen goede en kwade engelen. Die laatste worden dan bestempeld

In de verhalen van de Bijbel komen er voortdurend engelen ter sprake. Wat is daar de betekenis van en wat kunnen we vandaag in ons geloof nog doen met deze figuren?

als duivels. En almaar vaker krijgen engelen een eigen naam.

Jezus leefde dus in een tijd waarin engelen aanwezig zijn in de religieuze beleving. De evangelisten vertellen in hun verhalen met beelden die aansluiten bij die beleving. Zo staan de begin- en eindverhalen van de evangelies vol engelen die Gods boodschap verkondigen. Paulus en Johannes situeren aan het einde der tijden de Christus als middelpunt van de hemelse aanbidding waarin ook de engelen meedoen.

„Misschien kunnen engelen een voorbeeld van en een oproep tot aanbidding zijn”

In ons dagelijkse taalgebruik zeggen we soms dat iemand een engel is. We spreken ook van engelengeduld. Van mensen die ontsnappen aan een ongeluk wordt gezegd dat ze een goede engelbewaarder hebben. We staan er niet bij stil, maar eigenlijk betrekken we zo God in onze werkelijkheid. We verwijzen onrechtstreeks naar zijn kwaliteiten.

Heel plastisch is dat voorgesteld in het verhaal van Tobias in het boek Tobit. Tobias gaat op reis en

zijn vader wil dat hij een reisgezel meeneemt. De jongeman die zich aanbiedt, is de engel Rafaël incognito. De ontdekkingsstocht van Tobias is veel meer dan een avontuur aan de buitenkant. Het is ook een innerlijk volwassen worden waarbij Rafaël Tobias bijstaat en adviseert. Met andere woorden: in de engel wordt de Onzichtbare voor mensen zichtbaar. God helpt hem in zijn groei. Hij is hem nabij op zijn levensweg.

Wij kennen de aartsengelen Michaël, Gabriël en Rafaël. In de joodse apocriefe geschriften zijn er nog vier andere: Uriël, Raguël, Sariël en Remiël. Daarnaast zijn er ontelbare naamloze engelen scharen die in de hemel God aanbidden. Zeggen we niet in de eucharistieviering dat we samen met de engelenkoren God loven en prijzen met de woorden „heilig, heilig, heilig”? In de orthodoxe ritus worden de engelen nog meer in de lofprijzing betrokken. Misschien kunnen ze voor ons een voorbeeld van en een oproep tot aanbidding zijn.

Zuster Carine Devogelaere doceert Oud Testament aan het seminarie Johannes XXIII • Reacties zijn welkom bij *Kerk & Leven, Vraag het aan Theo*, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen of via geloofsvragen@kerknet.be.

Van Hecke blijft aan top VSKO

In overleg met de Vlaamse bisschoppen wordt het mandaat van Mieke Van Hecke als directeur-generaal van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) met twee jaar verlengd. Van Hecke, die 65 wordt, zal het VSKO nog leiden tot het einde van het schooljaar 2013-2014.

Zuster D'heer weer verkozen

Eind 2011 werd zuster Cécile D'heer weer verkozen als algemeen overste van de Belgische en de Nederlandse provincie van de zusters van Barmhartigheid. Zuster Hildegard Arfeuille werd herverkozen als Belgische provinciale overste en zuster Wilfrieda Voets als Nederlandse provinciale overste. De zusters leggen zich toe op onderwijs, bejaardenhulp en gezondheidszorg. De congregatie, in 1845 in Ronse gesticht, telt in Vlaanderen een zestal vestigingen en 54 zusters. In Nederland zijn er 56 zusters.

Religieuzen gezocht

De Franse Kerk gaat actief op zoek naar nieuwe roeping. Met een flashmob, een via het internet bijeengeroepen groep mensen die iets onverwachts doen, willen de bisschoppen en religieuzen de mogelijkheid van een kloosterbestaan onder de aandacht brengen. Ze kondigen ook tal van activiteiten aan die maatschappelijke belangstelling voor het kloosterleven moeten wekken. Meerdere verenigingen en organisaties, actief op het vlak van roeping, dragen hun steentje bij. Frankrijk telt 40.000 mannelijke en vrouwelijke religieuzen.

Mgr. De Korte zet in op catechese

De Nederlandse katholieke Kerk beleeft een van de ernstigste crisissen sinds de Reformatie en heeft sterk aan gezag ingeboet. Bovendien is het Bijbels analfabetisme groot. Daarom is een groot-scheeps catechetisch offensief nodig. Dat betoogt mgr. Gerard de Korte in de bundel *Een katholieke Kerk met toekomst*. De bisschop van Groningen en Leeuwarden pleit voor geloofsgemeenschappen die recht in de leer zowel als gastvrij zijn. Daarbij is de eucharistie de pleisterplaats bij uitstek. Hij roept gelovigen op tot een persoonlijk en doorleefd geloof en wijst op het belang van geloofs-overdracht in het gezin.

Nieuwe bisschop in Jordanië

De paus stelde mgr. Maroun Elias Lahham, de aartsbisschop van Tunis, aan tot patriarchale vicaris van het Latijnse patriarchaat van Jeruzalem. Mgr. Lahham, zelf uit Jordanië afkomstig, is meteen een ernstig kandidaat om op termijn patriarch van Jeruzalem te worden. Hij wordt verantwoordelijk voor de zowat 70.000 Latijnse katholieken in Jordanië en mag de titel van aartsbisschop behouden. (IVH)

Van binnenkant tot binnenkant

Professor in de ingenieurswetenschappen Sabine VAN HUFFEL praat over leven en werk, waarden, geluk en geloof in de tweede uitgave van de reeks *Wijze woorden*

Jozefien VAN HUFFEL

„De ervaring om door moeder en dochter geïnterviewd te worden was erg bijzonder”, vertelt Sabine Van Huffel. „Het scheidt een vertrouwelijke sfeer waarin ongeremd een ontmoeting van binnenkant tot binnenkant kan plaatsvinden, zoals ik dit graag uitdruk.”

Het gesprek met Van Huffel is de tweede uitgave in de reeks *Wijze Woorden* van auteur Kolet Janssen en haar dochter Rebekka Jonkers, pastor aan de Universitaire Parochie van de KU Leuven. Vijf afgestudeerden en hoogleraren van de universiteit komen daarin aan het woord.

Sabine Van Huffel is professor aan de faculteit ingenieurswetenschappen. Biomedische gegevensverwerking is haar opdracht. Dat gaat over de verwerking van alles wat je kunt opmeten in het lichaam, zoals hersengolven en hartsignalen, zodat de arts meer betrouwbare informatie in handen krijgt om een diagnose te stellen.

„Tijdens het gesprek voor *Wijze Woorden* besepte ik, tot mijn eigen verrassing, dat een enkel zinnen op een infodag aan de basis lag van mijn studiekeuze en hele loopbaan”, vertelt Van Huffel.

„Een man, van wie ik niet eens de naam ken, zei dat je als ingenieur ook in de geneeskunde aan de slag kan.”

Van Huffel ziet haar werk als honderd procent zinvol voor de samenleving. „Ook de anderen in mijn onderzoeksgroep voelen de drive om hun ingenieurskennis zo concreet en relevant mogelijk ten dienste te stellen van zieke mensen”, vertelt ze. „Niet iedereen in de faculteit begrijpt dat. Voor velen is de belangrijkste motivatie het ontwikkelen van een nieuw algoritme om daar ver-

„Ervaringen samenbrengen voor dit boekje stemde me dankbaar over het geschenk van het leven”

volgens hoge ogen mee te gooien in een vooraanstaand internationaal tijdschrift. Voor mij is dat echter helemaal niet van tel.”

Bij Kolet Janssen en Rebekka Jonkers voelde Van Huffel zich op haar gemak om heel persoonlijke ervaringen te delen. „Ervaringen die aanleunen bij mijn diepere kern en die de onderstroom, de bedding van mijn leven uit-

maken”, legt ze uit. „Het samenbrengen ervan, gaande van mijn jeugd tot nu, scheidt een volledig beeld van een mensenleven in allerlei facetten: jeugd, studententijd, gezin en werksituatie, geloof en opvoeding. Het maakt de rijkdom uit van een dergelijk interview en boekje. Het stemde me dankbaar over het geschenk van het leven.”

Een van de vragen van Janssen en Jonkers is wanneer de geïnterviewden het laatst aan God hebben gedacht. „Ik denk bijna continu aan God. Of toch heel regelmatig”, klinkt het bij Van Huffel. „Vanmorgen nam ik nog examen af van twee studenten en zelfs toen dacht ik aan God. Zelfs het landschap rondom mijn werkomgeving, het kasteel van Arenberg, doet me spontaan aan God denken. Zo kan ik bidden als ik van het ene gebouw naar het andere ga of van de ene vergadering naar de andere. Dat zijn allemaal reflectiemomenten.”

Zou Van Huffel de reeks *Wijze Woorden* zelf ter hand nemen? „De boekjes van *Mondeling examen*, de vorige reeks, nam ik mee op reis”, zegt ze. „Het formaat is erg handig om ze in je handtas op te bergen en te lezen als tussendoortje. Ze leren me met een

Sabine Van Huffel. © rr

andere bril naar het leven kijken en maken me ook nieuwsgierig, want het blijven verhalen. Vooral in een vliegtuig tijdens mijn wetenschappelijke reizen bieden ze ontspanning en tegelijk spirituele voeding.”

Kolet Janssen en Rebekka Jonkers, *Wijze woorden 2. Sabine Van Huffel*, 2011, Halewijn, Antwerpen, 70 blz., 8.50 euro, ISBN 978 90 8528 207 5